

Keuzes maken

Recht op ongezond eten

Beste commissie ethiek,

Een cliënt heeft, sinds hij bij ons steunpunt woont, in toenemende mate ernstig overgewicht. Met zijn 140 kilogram is hij minstens 60 kilo te zwaar, en hij blijft maar eten. Mede als gevolg daarvan doen zich allerlei lichamelijke problemen voor: hoge bloeddruk, hoofdpijn, veel zweeten. Zelfs het lopen gaat moeilijk. Te vrezen valt dat de klachten nog verder zullen toenemen, zodat zijn eetgedrag op termijn zelfs levensverkortend kan werken. Wekelijks krijgt hij boodschappen bezorgd, maar dikwijls heeft hij die al binnen een paar dagen genuttigd. Tijdens de maaltijden op het steunpunt scheidt hij zich veel te veel op. Tussendoor bestelt hij op datzelfde steunpunt allerlei lekkere maar ongezonde hapjes: chips, bakjes frites. We hebben er een keer voorzichtig met hem over gesproken, maar hij lijkt er weinig van te begrijpen. Toch gaat het ons aan het hart. Moeten we dit maar door en door laten gaan?

Geacht team,

Het probleem dat u schetst is herkenbaar. Aan de ene kant onderschrijven we het principe van autonomie (zelfbepaling). In zekere zin heeft cliënt het recht om er ongezonde eetgewoonten op na te houden. Ook al zou je hier niet van een recht kunnen spreken, dan nóg hebben wij het recht niet om in te grijpen.

Aan de andere kant maakt cliënt niet voor niets gebruik van ons hulpaanbod. Respect voor autonomie betekent in de hulpverlening aan mensen met een verstandelijke beperking dat we hen helpen om zo verantwoord mogelijke keuzes te maken. We letten daarbij natuurlijk op hun eigen ontwikkelingsniveau, en sluiten aan bij de leermogelijkheden die zij hebben. We zouden dit *contextuele autonomie* kunnen noemen, in tegenstelling tot *individuele autonomie*. Verder moeten we bedenken dat autonomie heus niet betekent dat iemand maar één keuze - in dit geval: ongezond eten - heeft. Het bevorderen van autonomie betekent juist dat iemand ook voor het gezondere alternatief kan kiezen. Natuurlijk: uiteindelijk mag cliënt ervoor kiezen om zichzelf 'klem te eten,' maar zo ver is het nog lang niet. En daarom adviseren we om hem, veel duidelijker dan voorheen, te stimuleren tot een gezonder eetpatroon. Wees daarin niet te terughoudend, want dat sorteert kennelijk nauwelijks effect. We merken in de kantlijn op dat ook elders in de

samenleving de tendens is om mensen op hun leefstijl aan te spreken. Bovendien: als iemand veelvuldig ziek is, komt dat wel ten laste komt van de gemeenschap. Wil je de cliënt effectief kunnen stimuleren tot gezonder eten, en wil je voorkomen dat alleen de persoonlijk begeleider hierover praat, dan zal het om een

Belangrijk is ook de ervaring dat te rigoureuze regels kunnen leiden tot hun tegendeel, dus af en toe wél een broodje kroket zou ook tot de afspraken kunnen behoren. Maar hoe u dit precies vormgeeft, kunnen wij onmogelijk vanaf de zijlijn beoordelen. Tenslotte vermoeden we dat de kans op een positief resultaat groter wordt

© 2008 www.aukeherrema.nl

breed gedeelde inspanning moeten gaan: familieleden, de cliënt zelf, de arts, een diëtist, het steunpunt. Zo bestaat er het *Stippenplan*, een speciaal dieetplan voor mensen met een verstandelijke beperking. Jullie zouden kunnen proberen om met de cliënt afspraken te maken over wat hij in het steunpunt aangeboden krijgt.

wanneer het steunpunt een breder en gezonder aanbod aan snacks biedt. Misschien dat hierover eens overleg kan plaatsvinden. • Theo Boer

Dit is het laatste artikel uit het boekje **Hoe doe je dat?** Vanaf volgende maand schrijft Theo Boer columns speciaal voor Klik. Het boekje is te bestellen door overmaking van € 15 op bankrekening 106267841 van stichting Steinmetz/de Compaan, Den Haag. Informatie: Loes Plug, telefoon 070-3721225.